

Sprawa C-208/20**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonego zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem****Data wpływu:**

14 maja 2020 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Sofijski rajonen syd (Bułgaria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

14 maja 2020 r.

Powodowie:

„Topłofikacija Sofia” EAD

„CZEZ Elektro Bylgarija” AD

„Agencija za kontrol na prosroczeni zadylženija” EOOD

Przedmiot postępowań krajowych

Trzy sprawy cywilne, w których wciąż jeszcze nie stawily się strony pozwane, ponieważ nie można im osobiście doręczyć dokumentów sądowych, a ich sąsiedzi lub krewni wskazują, że pozwani zamieszkują w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Przedmiot i podstawy prawne odesłania prejudycjalnego

Odesłanie prejudycjalne, na podstawie art. 267 TFUE, w celu dokonania wykładni art. 20 ust. 2 lit. a) TFUE, art. 1 ust. 1 lit. a) rozporządzenia 1206/2001 i art. 5 ust. 1 rozporządzenia 1215/2012.

Pytania prejudycjalne

- 1 Czy art. 20 ust. 2 lit. a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w związku z art. 47 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zasadą zakazu

dyskryminacji i zasadą równoważności środków procesowych w krajowym postępowaniu sądowym, a także art. 1 [ust. 1] lit. a) rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych należy interpretować w ten sposób, że gdy w prawie krajowym sądu rozpatrującego sprawę przewidziano ustalenie przezeń z urzędu adresu pozwanego w kraju, natomiast ustalono, iż ten pozwany znajduje się w innym państwie Unii Europejskiej, rozpatrujący sprawę sąd krajowy ma obowiązek zarządzenia czynności związanych z ustaleniem adresu pozwanego również przed właściwymi organami w państwie, w którym przebywa pozwany?

- 2 Czy art. 5 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych w związku z zasadą zapewnienia przed sądem krajowym w toku procesu środków mających na celu skuteczną ochronę praw wynikających z prawa Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że przy określaniu zwykłego miejsca pobytu dłużnika jako określonej w prawie krajowym przesłanki przeprowadzenia jednostronnego formalnego postępowania bez gromadzenia dowodów, jakim jest wydanie nakazu zapłaty, sąd krajowy ma obowiązek interpretacji wszelkiej zasadnej wątpliwości dotyczącej okoliczności, że dłużnik ma zwykle miejsce pobytu w innym państwie Unii Europejskiej, jako braku przesłanki prawnej do wydania takiego nakazu, odpowiednio – jako podstawy do nieuprawomocnienia się nakazu?
- 3 Czy art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012 w związku z zasadą zapewnienia przed sądem krajowym w toku procesu środków mających na celu skuteczną ochronę praw wynikających z prawa Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że zobowiązuje on sąd krajowy, który po wydaniu nakazu zapłaty przeciwko danemu dłużnikowi ustalił, że ten dłużnik prawdopodobnie nie ma zwykłego miejsca pobytu w państwie sądu – i w sytuacji gdy stanowi to przeszkodę dla wydania nakazu zapłaty przeciwko takiemu dłużnikowi zgodnie z prawem krajowym – do uchylenia wydanego nakazu zapłaty z urzędu pomimo braku wyraźnego przepisu ustawowego w tym względzie?
- 4 Na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie 3, to czy wskazane w tym pytaniu przepisy należy interpretować w ten sposób, że zobowiązują one sąd krajowy do uchylenia wydanego nakazu zapłaty, jeśli przeprowadził kontrolę i ustalił z pewnością, że dłużnik nie ma zwykłego miejsca pobytu w państwie sądu rozpatrującego sprawę?

Przepisy i orzecznictwo Unii Europejskiej

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – art. 18 i art. 20 ust. 2 lit. a).

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – art. 47 akapit drugi.

Rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych – art. 60 ust. 1.

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych – art. 1 ust. 1 lit. a).

Rozporządzenie nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie dokumentów) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 – art. 1 ust. 1 i 2.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych – art. 5 ust. 1.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 grudnia 1976 r., Rewe-Zentralfinanz, 33–76, EU:C:1976:188.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 grudnia 2012 r., Alder, C-325/11, EU:C:2012:824.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 września 2015 r., Alpha Bank Cyprus, C-519/13, EU:C:2015:603.

Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 28 kwietnia 2016 r., Alta Realitat, C-384/14, EU:C:2016:316.

Przepisy krajowe

Zakon za zadylženijata i dogovorite (ustawa o zobowiązaniach i umowach) – art. 68 lit. a).

- 5 Graždanski procesualen kodeks (kodeks postępowania cywilnego) – art. 38, 40 i 41, art. 42 ust. 1, art. 43, art. 44 ust. 1, art. 45, art. 46 ust. 1 i 2, art. 47 ust. 1, 2, 3, 5, 6 i 7, art. 48, 53 i 246, art. 282 ust. 2, art. 410 ust. 1, pkt 1 i ust. 2, art. 411, art. 413 ust. 1, art. 414–416, 419 i 423.
- 6 Kodeks na meždunarodnoto czastno pravo (kodeks prawa międzynarodowego prywatnego) – art. 4 ust. 1 i art. 48.
- 7 Zakon za graždanskata registracija (ustawa o rejestrze obywateli) – art. 90 ust. 1, art. 93 i 94, art. 96 ust. 1.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania

- 8 Przed sądem odsyłającym wszczęto trzy sprawy cywilne, w których wciąż jeszcze nie stawiała się strona pozwana ze względu na niemożność doręczenia pozwanym dokumentów sądowych.
- 9 W pierwszym postępowaniu wszczętym na podstawie powództwa powódka, spółka „Topłofikacija Sofia” EAD, złożyła pozew o ustalenie wierzytelności za energię ciepłą dostarczoną do nieruchomości w Sofii, związane z tym usługi i odsetki ustawowe, przeciwko pozwanej DP, która jest osobą fizyczną, konsumentem i obywatelką Bułgarii.
- 10 Sprawę wszczęto, gdy po wydaniu w sprawie nakazu zapłaty dłużniczka DP nie była obecna pod zarejestrowanymi adresami. Sąd zarządził przyklejenie zawiadomienia na drzwiach wejściowych, lecz dokumenty sądowe nadal nie zostały odebrane. Z tego względu sąd udzielił wskazówek, aby złożyć pozew o ustalenie istnienia wierzytelności objętych nakazem zapłaty.
- 11 Odpis pozwu przesłano DP na wskazany w pozwie adres w Sofii, lecz DP nie przebywała w tym miejscu. Sąd z urzędu dokonał sprawdzenia adresów wskazanych w prowadzonych przez organy państwowe rejestrach ludności i pracodawców. Z rejestrów tych wynika, że stały i aktualny adres DP to adres wskazany w pozwie, a także że DP nie pracuje oficjalnie w Bułgarii od stycznia 2013 r. Sąd zarządził wezwanie DP pod zarejestrowanym adresem poprzez przyklejenie zawiadomienia. W październiku 2019 r. urzędnik sądu doręczający zawiadomienia sprawdził adres i wskazał, że z daniem sąsiada DP zamieszkuje we Francji od siedmiu lat.
- 12 W drugim postępowaniu (nakazowym) powódka, „CZEZ Elektro Bułgarija” AD, jest spółką usług komunalnych, która żąda wydania nakazu zapłaty przeciwko osobie fizycznej i konsumentowi EQ, dotyczącego uiszczenia należności za energię elektryczną dostarczoną do nieruchomości w Sofii.
- 13 Sąd wydaje nakaz zapłaty i zarządza doręczenie go dłużnikowi EQ, aby przedstawił on swoje stanowisko dotyczące żądanej kwoty. Urzędnik sądu udał się na adres wskazany przez wnioskodawcę, który odpowiada zarejestrowanemu stałemu i aktualnemu adresowi dłużnika wskazanemu w rejestrze ludności. Urzędnik ten nie odnalazł tam nikogo i umieścił zawiadomienie na drzwiach wejściowych. Od sąsiada dowiedział się, że dłużnik zamieszkuje w Niemczech od roku. Z przeprowadzonego przez sąd z urzędu sprawdzenia wynika, że dłużnik nie jest ubezpieczony w Bułgarii od stycznia 2010 r.
- 14 W trzecim postępowaniu (nakazowym) wnioskodawca „Agencija za kontrol na prosroczeni zadyłženija” EOOD jest spółką skupującą wierzytelności, żądającą wydania nakazu zapłaty przeciwko osobie fizycznej i konsumentowi FR, który nie zwrócił kredytu instytucji finansowej z siedzibą w Sofii.

- 15 Sąd wydał nakaz zapłaty i zarządził jego doręczenie dłużnikowi FR, aby przedstawił on swoje stanowisko dotyczące żądanej kwoty. Urzędnik sądu udał się dwukrotnie na adres wskazany przez wnioskodawcę, który odpowiada zarejestrowanemu stałemu i aktualnemu adresowi dłużnika wskazanemu w rejestrze ludności, i stwierdził, że zamieszkuje tam matka dłużnika. Odmówiła ona odebrania dokumentów dla syna i oświadczyła, że zamieszkuje on w Niemczech od trzech lat, lecz nie zna jego dokładnego adresu. Wskazała ona dwa numery bułgarskich telefonów komórkowych do kontaktu z dłużnikiem, jednakże pod tymi numerami nikt nie odpowiada.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 16 Sąd odsyłający powziął wątpliwości, czy w sytuacji gdy adresat dokumentów sądowych znajduje się w innym państwie, prawo krajowe regulujące powództwo przewiduje środki dotyczące doręczenia zgodne z wymogami prawa Unii. W szczególności należy ustalić, czy zasada równoważności reguł procesowych wywiedziona z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wymaga również poszukiwania adresu danych osób za granicą – tak jak dokonuje się tego w odniesieniu do osób z zarejestrowanym adresem w Bułgarii.
- 17 W postępowaniu nakazowym – które jest postępowaniem formalnym i w którym roszczenia wnioskodawcy nie podlegają wykazaniu według standardów procesu z powództwa – prawo krajowe wymaga jednak, aby właściwość sądu wynikała ze zwykłego miejsca pobytu dłużnika. Z tego względu kwestia sposobu doręczenia w ramach takiego postępowania ma znaczenie również dla jurysdykcji krajowej sądu.
- 18 Odesłanie prejudycjalne dotyczy stosowania zasady autonomii procesowej państw członkowskich i jej ograniczeń wywiedzionych z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Zgodnie z wyrokiem Trybunału wydanym w sprawie 33/76 Rewe-Zentralfinanz państwa członkowskie powinny stosować wewnętrzne przepisy procesowe jednakowo w odniesieniu do praw wynikających z ich prawa krajowego, jak i w odniesieniu do praw wynikających z prawa Unii.
- 19 Artykuł 18 TFUE, w którym zakazano dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, jest również związany z kwestią poszukiwania adresu określonego adresata dokumentów sądowych za granicą. Znaczenie ma także art. 20 ust. 2 lit. a) TFUE, w którym przewidziano prawo do swobodnego przebywania na całym terytorium Unii. Zastosowanie ma również rozporządzenie 1206/2001, ponieważ w niniejszym wypadku sąd cywilny dąży do ustalenia, czy powinien ustalić adres stron sprawy za granicą.
- 20 W odniesieniu do kwestii właściwości sądu krajowego do wydania nakazów zapłaty przeciwko osobom, których zwykle miejsce pobytu znajduje się poza terytorium państwa sądu, ma zastosowanie art. 5 ust. 1 rozporządzenia 1215/2012. Przepis ten zakazuje prowadzenia przeciwko osobom z miejscem zamieszkania

w państwie Unii spraw sądowych w innym państwie, jeśli nie spełniono przesłanek określonych w art. 7–26 tego rozporządzenia. Zgodnie z art. 62 ust. 1 tego rozporządzenia pojęcie „miejsce zamieszkania” określa się według prawa krajowego sądu rozpatrującego sprawę.

- 21 Zgodnie z wykładnią przedstawioną w wyroku w sprawie Alder, C-325/11, art. 1 ust. 1 rozporządzenia 1393/2007 nie dopuszcza uregulowania krajowego zobowiązującego obywatela Unii do wskazania adresata w państwie sądu prowadzącego postępowanie, którego ów obywatel jest stroną. W art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia przewidziano, że nie ma ono zastosowania do osób, których adres nie jest znany.

Związek z prawem Unii i konieczność dokonania wykładni

- 22 W pierwszej kolejności należy wskazać, że chodzi o sprawy cywilne z elementem międzynarodowym, ponieważ jest prawdopodobne, że jedna ze stron przebywa za granicą. Mając na względzie przedmiot spraw – zobowiązania dotyczące zapłaty za dostarczone towary i usługi świadczone w Bułgarii – bułgarskie sądy powinny uznać się za właściwe zgodnie z ogólnymi regułami rozporządzenia 1215/2012 r., niezależnie od tego, czy pozwani mają miejsce zamieszkania w Bułgarii.
- 23 W pierwszej sprawie – przy opisanych powyżej okolicznościach faktycznych związanych z doręczeniem dokumentów sądowych pozwanej – sąd powinien rozpatrzyć powództwo, wzywając powoda do udzielenia informacji, czy znany jest mu zarejestrowany adres pozwanej. Jest bardzo prawdopodobne, że powód wskaże, iż taki adres nie jest mu znany, mając na względzie, że również w pozwie wskazano jedynie zarejestrowany adres pozwanej. W takiej sytuacji sąd powinien zarządzić publikację ogłoszenia w „Dyrżawen westnik” (dzienniku urzędowym), a jeśli pozwana nie stawi się (co także jest prawdopodobne, ponieważ nie przebywa w Bułgarii i nie może przeczytać oficjalnego dziennika drukowanego w tym państwie) – powinien jej wyznaczyć szczególnego przedstawiciela.
- 24 W taki sposób pozwana zostałaby pozbawiona możliwości uczestniczenia w postępowaniu przy istnieniu informacji, że zamieszkuje ona za granicą – w innym państwie członkowskim. Gdyby taka sytuacja nie miała miejsca, a pozwana zamieszkiwałaby pod innym adresem w Bułgarii, sąd miałby możliwość przeprowadzenia innych sprawdzeń dotyczących zarejestrowanego adresu lub pracodawcy. W prawie krajowym brak jest możliwości wskazania aktualnego adresu za granicą i, odpowiednio, w niniejszym wypadku pozwana nie może wskazać swojego adresu za granicą.
- 25 W ten sposób w prawie krajowym ustanowiono nierówne warunki dla osób, które tymczasowo zamieszkuje pod innym adresem w Bułgarii, i dla osób, które zamieszkuje pod innym adresem za granicą. Równocześnie bułgarscy obywatele zawsze powinni być poszukiwani pod zarejestrowanym adresem w Bułgarii, gdy przeciwko nim wszczęto proces sądowy. W ten sposób osoby, które wykonały określone w art. 20 ust. 2 lit. a) TFUE przysługujące im prawo do swobodnego

przemieszczania się, są traktowane odmiennie w odniesieniu do prawa do uczestniczenia w procesie sądowym, zapewnionego zgodnie z art. 47 akapit drugi karty.

- 26 Powstaje kwestia, czy takie odmierne traktowanie może być uzasadnione w świetle kryteriów (choćby określonych z innego powodu) przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w pkt 58 postanowienia wydanego w sprawie *Alta Realitat*, C-384/14 – przy dokonaniu oceny związanej z wyważeniem celu w postaci skuteczności i szybkości doręczenia w sprawach transgranicznych oraz celu w postaci skutecznej ochrony prawa do obrony po stronie adresata (zasada określona również w pkt 41 wyroku w sprawie *AlphaBank Cyprus*, C-519/13). Jeśli wezwanie obywatela bez zarejestrowanego adresu za granicą i bez możliwości wskazania przez niego takiego konkretnego adresu jest sprzeczne z prawem Unii, należy udzielić odpowiedzi również na pytanie, czy w tym wypadku sąd krajowy może wezwać do przekazania danych dotyczących zarejestrowanego adresu pozwanej z państwa miejsca jej pobytu – z Republiki Francuskiej. W tym celu sąd może skorzystać z innego instrumentu określonego w prawie Unii, a mianowicie z możliwości gromadzenia dowodów przez sądy w innych państwach Unii w trybie rozporządzenia 1206/2001. Tryb ten może jednak znaleźć zastosowanie jedynie, jeśli przyjąć, że z prawa Unii wynika obowiązek sądu krajowego – mając na względzie środki istniejące w prawodawstwie krajowym – ustalenia również adresów stron w sprawie w innych państwach.
- 27 W dwóch postępowaniach nakazowych, w których wydano już prawomocne akty – to jest wydano nakazy zapłaty w ramach postępowań formalnych, lecz należy dokonać oceny, czy akty te mogą się uprawomocnić – zdaniem sądu odsyłającego możliwe jest, iż akty te wydano przy braku jurysdykcji krajowej.
- 28 Zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia 1215/2012 r. nie jest dopuszczalne wydanie orzeczenia przez sąd państwa członkowskiego przeciwko osobie, która ma miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim, z wyjątkiem gdy spełniono przesłanki określone w rozporządzeniu. Pojęcie „miejsca zamieszkania” określa się zgodnie z prawem każdego państwa członkowskiego.
- 29 Bułgarski prawodawca nie przedstawił wyraźnej definicji lub odesłania dotyczącego kwestii, które z pojęć prawnych określonych w prawie krajowym należy interpretować zasadniczo jako odpowiadające pojęciu „miejsca zamieszkania”. Zgodnie z orzecznictwem *Wyrchoven kasacionen syd* (zwanego dalej „WKS”) nie może to być stały adres bułgarskich obywateli, ponieważ adres ten może znajdować się wyłącznie na terytorium Bułgarii.
- 30 A zatem kategorię „miejsca zamieszkania” określa się zgodnie z prawem bułgarskim według dwóch kryteriów – zarejestrowanego aktualnego adresu lub zwykłego miejsca pobytu. W odniesieniu do postępowania nakazowego ustawodawca jest jednak kategoryczny, że niedopuszczalne jest wydanie nakazu

zapłaty, jeśli osoba, przeciwko której wydaje się taki nakaz, ma zwykle miejsce pobytu na terytorium innego państwa niż Bułgaria.

- 31 W uchwale interpretacyjnej nr 4/2013 r. WKS zobowiązał jednak sądy krajowe do stosowania tej reguły odpowiednio – ze względu na to, że w postępowaniu nakazowym nie gromadzi się dowodów, przyjęto, że sąd krajowy nie może badać w tym postępowaniu określonej w prawie przesłanki dotyczącej tego, czy dłużnik ma zwykle miejsce pobytu w Bułgarii. Z tego względu sąd powinien wydać nakaz zapłaty, a jeśli wobec tego nakazu nie wpłynie sprzeciw (do czego nie wymaga się uzasadnienia) i zostanie on doręczony osobie z zarejestrowanego adresu adresata, nakaz ten uprawomocnia się. Na podstawie prawomocnego nakazu można wszcząć postępowanie egzekucyjne, a egzekucja zostanie skierowana przeciwko majątkowi dłużnika, nawet jeśli ma on zwykle miejsce pobytu poza Bułgarią.
- 32 Równocześnie zgodnie z tą uchwałą interpretacyjną sąd nie dokonuje oceny okoliczności, czy wpisany aktualny adres w innym państwie stanowi podstawę dla przyjęcia przez sąd krajowy, że zwykle miejsce pobytu jest w tym państwie lub nie jest w nim.
- 33 Pomimo że w krajowym orzecznictwie przewidziano ochronę przed nakazem wydanym przeciwko dłużnikowi ze zwykłym miejscem pobytu w innym państwie – w drodze sprzeciwu do sądu odwoławczego – ochrona ta nie jest skuteczna. Sytuacja taka ma miejsce ze względu na to, że sprzeciw wniesiony przed sąd odwoławczy nie wstrzymuje wszczętej egzekucji. Dłużnik może wnieść o zawieszenie egzekucji, wyłącznie gdy uiszczy gwarancję pieniężną.
- 34 Sąd odsyłający powziął istotne wątpliwości, że taki sposób wykładni pozbawia skuteczności regułę określoną w art. 5 ust. 1 rozporządzenia 1215/2012, jeśli chodzi o pojęcie „miejsca zamieszkania”. Odpowiednio powstaje pytanie, czy wykładnia przez WKS sposobu, w jaki sąd w postępowaniu nakazowym sprawdza zwykle miejsce pobytu dłużnika – bez sprawdzania tego miejsca i bez badania danych zgromadzonych przez urzędników sądowych, którzy doręczają zawiadomienia – jest zgodny z prawem Unii. W szczególności istnieje wątpliwość, czy przestrzegano zasady przyznania skutecznych środków (w) ochrony uprawnień wynikających z prawa Unii, wywiedziona z wyroku w sprawie Rewe-Zentralfinanz, 33/76.
- 35 Sąd odsyłający dąży także do zbadania sytuacji, w której zwykle miejsce pobytu dłużnika nie zostało ustalone z pewnością, lecz istnieją wątpliwości, że nie znajduje się ono w Bułgarii.

Stanowisko sądu odsyłającego

- 36 W odniesieniu do pytania pierwszego sąd odsyłający wnosi do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o dokonanie oceny, czy przy określonych warunkach zasada skutecznej ochrony praw w krajowym procesie sądowym, wywiedziona z wyroku wydanego w sprawie Rewe-Zentralfinanz, 33/76, nie

powinna zostać rozszerzona. Zgodnie z tym wyrokiem i utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zasada autonomii procesowej zobowiązuje państwa członkowskie do określenia sądów i procedur, które skutecznie i jednakowo (w porównaniu z prawami wynikającymi z prawa wewnętrznego) będą chronić uprawnienia wynikające z prawa Unii.

- 37 W niniejszym wypadku jest jasne, że krajowe co do istoty prawo, a mianowicie obowiązek zbadania przez sąd zarejestrowanego adresu pozwanego, nie ma jednakowego zastosowania w odniesieniu do obywateli przebywających w innym państwie Unii. W odniesieniu do tych obywateli nie jest jasne, czy sąd ma obowiązek gromadzenia dowodów dotyczących adresu, jeśli istnieją wystarczające dane dotyczące miejsca ich pobytu w określonym państwie. Równocześnie w art. 1 ust. 2 rozporządzenia 1393/2007 r., a mianowicie rozporządzenia dotyczącego doręczania dokumentów, wyraźnie wykluczono zastosowanie tego rozporządzenia do osób o nieznanym adresie.
- 38 W tej sytuacji metody zapewnienia uczestnictwa bułgarskich obywateli, zamieszkujących w innym państwie, w sprawach cywilnych przed bułgarskimi sądami są wyraźnie nieskuteczne. W praktyce zależą one od dobrej woli powoda związanej ze wskazaniem ich adresu w innym państwie.
- 39 Należy mieć na względzie, że taka sytuacja wynika częściowo również z reguł dotyczących rejestracji adresu w Bułgarii. Bułgarska ustawa dotycząca rejestru obywateli nie umożliwia wskazania konkretnego adresu obywatela bułgarskiego za granicą. Deklaruje się jedynie państwo miejsca pobytu i, odpowiednio, nie może to posłużyć do celów doręczenia zawiadomienia adresatowi. Zdaniem sądu odsyłającego okoliczność ta ma istotne znaczenie dla kwestii, czy sąd krajowy jest zobowiązany do poszukiwania adresów obywateli bułgarskich w innych państwach członkowskich.
- 40 Sąd odsyłający nie może wskazać konkretnej odpowiedzi na pytanie pierwsze, mając na względzie kryteria dotyczące wyważenia celów związanych z szybkością wezwania i ochroną praw procesowych stron. Z jednej strony poszukiwanie danej osoby w innych państwach stanowi procedurę opóźniającą proces sądowy, prowadzony ostatecznie przeciwko obywatelowi Bułgarii w odniesieniu do określonych obowiązków związanych z tym państwem, w tym zadeklarowania swojego adresu i wskazania osoby do kontaktów z organami państwowymi. Z drugiej strony w prawie Unii obowiązek ten został w znacznym stopniu złagodzony (zob. pkt 39–41 wyroku w sprawie Alder, C-325/11). Jest również prawdą, że pozwani w ramach zawieszonych przez sąd odsyłający spraw nie zadeklarowali, że zamieszkują poza państwem swojego obywatelstwa, lecz nawet gdyby spełnili ów obowiązek, nie umożliwiłoby to jednoznacznego ustalenia ich adresu.
- 41 W odniesieniu do drugiej grupy pytań – dotyczących sposobu ustalenia zwykłego miejsca pobytu w postępowaniu nakazowym – zdaniem sądu odsyłającego krajowe organy powinny zapewnić skuteczne stosowanie prawa Unii. Wymaga to,

by osoby posiadające miejsce zamieszkania w jednym z państw Unii nie były sądzone w innych państwach. Aby osiągnąć ten cel w ramach postępowań nakazowych, krajowy ustawodawca zakazał wydawania nakazów przeciwko osobom ze zwykłym miejscem pobytu poza Bułgarią.

- 42 W orzecznictwie ograniczono jednak ów obowiązek, wymagając, by sąd ustalił jedną negatywną okoliczność – że obywatel nie ma zwykłego miejsca pobytu w Bułgarii, przy tym w postępowaniu, które co do zasady ma jednostronny charakter i nie są w nim gromadzone dowody. W tej sytuacji WKS zakazał sądom powoływania się na pośrednie i niepełne dowody, takie jak na przykład twierdzenia sąsiadów lub krewnych, że dłużnik zamieszkuje za granicą.

Zdaniem sądu odsyłającego przy istnieniu wątpliwości, że dłużnik w postępowaniu nakazowym nie ma zwykłego miejsca pobytu w Bułgarii, wydany nakaz zapłaty podlega uchyleniu przez sąd, który go wydał.